

BEGROTING 2011

Onderbanken, 10-11-2011

J.Z.T. Pieper

AANTASTING VAN DE VERZORGINGSSTAAT

1. Inleiding

Mevrouw de voorzitter,

Dit betoog is opgebouwd uit vier paragrafen: 1) algemene indruk van de voorliggende begroting; 2) waardering van de keuzes die zijn gemaakt; 3) afwijkende keuzes van PRO (onder twee noemers: aantasting van de verzorgingsstaat en leefbaarheid in de kernen) en een slotwoord.

2. Algemene indruk van de begroting

Deze indruk kan ik vooraf in drie statements samenvatten: het is een overzichtelijke, niet al te complexe begroting; we lopen grote risico's op termijn; in zijn algemeenheid zijn de keuzes zo slecht nog niet.

Waarom overzichtelijk en niet complex? De nieuwe planning en control regels worden toegepast. Dit betekent dat deze begroting vooral gericht is op de fase van de koersbepaling, waarin initiatieven gepresenteerd worden met de bijbehorende financiële ruimte. Het beschikbaar stellen van concrete kredieten valt niet meer samen met de programmabegroting. Verder worden bestaande beleidsinitiatieven niet meer besproken. Dit maakt het geheel minder complex. Hierbij meteen al een vraag: *beschouwt u de reservering van 1 miljoen voor een brede school in Bingelrade/Jabeek een ambitie of is het een initiatief?*

Risico's. De risicoparagraaf is welhaast de meest uitgebreide paragraaf van de begroting. Hoewel de begroting nu sluitend is, zijn de risico's zo groot, dat de resultaten uit het verleden geen enkele garantie voor de toekomst bieden. Ik zal een aantal grotere risico's nalopen. De belegging van de Essent gelden zorgt voor bijna 700.000 euro structurele dekking in de begroting. Deze gelden zijn ook in risicolanden in Zuid-Europa belegd. U hoeft het nieuws maar te volgen over de eurocrisis en u

begrijpt welke risico's we hier lopen. Het participatiebudget, nodig om mensen op de arbeidsmarkt voor te bereiden, daalt fors. Er bestaan open einde regelingen, zoals de WMO en de bijzondere bijstand, die gezien de aantasting van de verzorgingsstaat vanuit Den Haag, zeker tot budgetoverschrijdingen zullen leiden. Ook de bedrijfsvoeringkosten van ISD-Bol kunnen toenemen: meer bijstandsontvangers, meer kosten. Op grond van het feit dat we een krimpgemeente zijn (intussen zijn we onder 8.000 inwoners gezakt) ontvangen we tot 2015 extra gelden, ongeveer 250.000 euro, uit het gemeentefonds. Na 2015 is deze extra uitkering niet gegarandeerd. Het ingeboekte voordeel van 65.000 euro structureel op grond van efficiency door samenwerking is onzeker.

Waarom zo slecht nog niet. Een aantal keuzes sluit goed aan bij de politieke insteek van PRO. Blijkbaar heeft onze inbreng in het algemeen en in het bijzonder m.b.t. de zomernota toch weerklank gevonden. In de volgende paragraaf zal ik dat toelichten.

Tot slot nog een vraag om verheldering. U stelt: de begroting biedt onvoldoende ruimte om bezuinigingen (gedeeltelijk) terug te draaien. *Hoe moet in dit verband het terugdraaien van de bezuiniging op het midoffice (25.000 euro structureel) opgevat worden?*

3. Gemaakte keuzes

Onze kaders, waarmee wij naar deze begroting kijken zijn:

- de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten: sociaal beleid
- belang van groenontwikkeling en duurzaamheid
- onderwijs en jeugd als speerpunt
- Awacs-basis volhardend bestrijden
- verenigingsleven stimuleren
- voorzichtig zijn met belastingverhoging (belastingdruk is al hoog in vergelijking met de rest van Limburg en koopkracht behoud is van belang in tijden van economische instabiliteit).

Van hieruit bezien staan er verstandige beleidsvoornemens in de begroting.

Sociaal beleid

Er wordt 2 miljoen gereserveerd voor de negatieve gevolgen van de invoering van de Wet werken naar vermogen, met name gericht op ondersteuning van de sociale werkvoorziening, onze Licom-mensen. Bijstelling van het budget wmo-woningaanpassingen met 20.000 structureel en van het budget schuldhulpverlening met 8.000 euro. Bijstelling van de bezuinigingen op bijzondere bijstand, bijstelling budget bezuiniging WMO omdat stimulering van het pgb niet de verhoopte resultaten oplevert. De parkeerkaart voor gehandicapten met een medische indicatie wordt goedkoper. Een vraag hierbij: *waarom wordt deze parkeerkaart voor handicapten die geen medische keuring nodig hebben (omdat het duidelijk is dat ze gehandicapt zijn) wel duurder?*

Groenontwikkeling en duurzaamheid

Het middengebied tussen Jabeek, Bingelrade en Merkelbeek wordt ontwikkeld? Groen in de kernen wordt met incidentele middelen versterkt, omdat de structurele middelen wegbezuinigd zijn.

Onderwijs en jeugd

De toekomst van de SWO en het peuterspeelzaalwerk is veilig gesteld door overgang naar het CMWW te Brunssum. De speeltuinen krijgen structureel geld ter vervanging van de toestellen.

Awacs

Er wordt een 5e geluidmeetpunt in de buurt van de Ruscherhof opgesteld, dit om piekbelastingen te meten.

Belasting

De belastingdruk stijgt gemiddeld met 1,1%, iets lager dan de indexering.

Alleen op het gebied van stimuleren van het verenigingsleven zijn we niets tegengekomen. Ik kom daar later op terug.

Tot slot moet nog vermeld dat op bladzijde 47 aandacht wordt gevraagd voor integriteit. Ook hier kunnen we goed mee uit de voeten.

Kortom: zong Zarah Leander niet al: ..es wird einmal ein Wunder geschehen'. Een beetje lijkt dit hier het geval.

3. Afwijkende keuzes van PRO

Echter, PRO heeft ook op een aantal punten een geheel andere kijk op de zaak. Onder de noemer van aantasting van de verzorgingsstaat en leefbaarheid in de kernen zal dat duidelijk worden.

Aantasting van de verzorgingsstaat

De aantasting van de verzorgingsstaat wordt weliswaar in Den Haag bedacht, maar tegelijk wordt de gemeenten gevraagd om het slecht nieuws gesprek met degenen die het treft te voeren.

We hebben een brief van de CNV-vakcentrale gekregen waarin goed wordt samengevat wat ik hier bedoel. De gemeenten krijgen meer verantwoordelijkheid voor zorg en arbeidsbeleid, maar op de financiële middelen wordt bezuinigd. Het CNV vraagt met klem om in de begroting rekening te houden met de kwetsbaren in de samenleving. Welke concrete ontwikkelingen zijn te noemen. De wet werk en bijstand gaat werken met een huishoudinkomenstoets. Op een adres kunnen geen twee uitkeringen meer binnenkomen. Kinderen moeten hun ouders verzorgen of de ouders moeten apart gaan wonen. Het CNV vraagt deze inkomensachteruitgang zoveel mogelijk te compenseren met ondersteuning vanuit de bijzondere bijstand. Verder moeten mensen met een uitkering een tegenprestatie naar vermogen leveren. Dit kan leiden tot een verdringing van mensen in de lagere betaalde banen. Of wij als gemeente dat willen voorkomen. In de sociale werkvoorziening wordt bezuinigd. Mensen moeten naar de arbeidsmarkt geleid worden. Maar hoe gaat dat lukken? De wet werken naar vermogen plaatst jongeren met een handicap die nog arbeidsvermogen hebben onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Hoe kan hen een volwaardige plaats op de arbeidsmarkt geboden worden? Daar kan reductie van de reïntegratiegelden aan toegevoegd worden. Tel daar nog bij op ontwikkelingen in de zorg, als reductie pgb (weliswaar nog geen gemeentelijke taak) en overhevelen jeugdzorg.

Op grond van dit alles concludeert de fractie PRO dat het budget van 2 miljoen voor opvangen van de invoering van de wet werken naar vermogen ontoereikend is.

Morgen staat een raadsvoorstel op de agenda voor steun aan het noodlijdende Licom. Alleen al daarin wordt ons een bijdrage van ongeveer 2,2 (2,187) miljoen tot 2015 gevraagd. Wel komen hier nog herstructureringsgelden van het rijk tegenover te staan en wel 14 miljoen. Voor Onderbanken zou dat 3.4% maal 14 miljoen is 476.000 euro zijn. Vraag aan de wethouder: *klopt deze veronderstelling?*

Wij stellen voor dit budget (zeg maar frictiefonds aantasting verzorgingsstaat) te verhogen met 1/3 miljoen euro. Dat geld halen we uit de reservering van 1 miljoen voor de brede school te Bingelrade of Jabeek.

Hierbij aansluitend willen we wederom wijzen op de knelpunten die er zijn bij het leerlingenvervoer. Het probleem spitst zich toe op openbaar vervoer met begeleiding. Kinderen met een psychiatrische handicap ervaren in het openbaar vervoer onvoldoende structuur. Dit probleem heeft het college opgelost door voor deze groep een uitzondering te maken. Blijft over dat de ouders de dagelijkse begeleiding niet kunnen opbrengen. Een gedeeltelijke oplossing is het opvullen van lege plekken in de busjes. Maar dan nog kunnen de busjes vol raken of er rijden geen busjes naar een bepaalde school. Ook hiervoor moet een oplossing komen en wat PRO betreft mag dat geld kosten. We hebben nog 10.000 euro structurele ruimte in de begroting.

Leefbaarheid in de kernen

De bekende Amerikaanse politicoloog Robert Putnam betoogt in zijn klassieker *'Bowling Alone. The collapse and revival of American community'* uit 2000 dat de leefbaarheid van een samenleving niet alleen van financieel kapitaal en menselijk kapitaal (vermogens van individuele mensen, bv. beroepsvaardigheden) maar ook van sociaal kapitaal afhangt. Deze term verwijst naar de mogelijkheden van burgers om op basis van gelijkwaardigheid en wederkerigheid samenwerkingsverbanden op te zetten, individuele burgers kunnen door samenwerking een collectief goed realiseren, bv. veiligheid op straat. Iets waar de gehele samenleving baat bij heeft. Burgers moeten echter met elkaar in contact kunnen komen om samenwerkingsverbanden aan te kunnen gaan. Het verenigingsleven speelt hierin een centrale rol. Ook al komen mensen samen voor niet-politieke doeleinden zoals het spelen van voetbal of het zingen in een koor, dan nog ontstaan daardoor allerlei netwerkvormen die ook voor maatschappelijke doeleinden gebruikt kunnen worden. Welnu om dit verenigingsleven te steunen stelt PRO voor om 1/3 miljoen euro te besteden aan verhoging van de subsidies van alle verenigingen of vrijwilligersorganisaties zoals ze officieel heten. Ook dit geld halen we uit de reservering van 1 miljoen voor de brede school te Bingelrade of Jabeek. De jaarlijkse subsidie bedraagt om en nabij 110.000 euro. Als we deze met 25% verhogen (27.500) dan kunnen we dat 12 jaar volhouden. Primair denken we dat dit geld besteed moet worden aan werving, opleiding en behoud van vrijwilligers. In tijden waarin individualisering hoogtij viert is het moeilijk vrijwilligers te werven. Maar beter nog zou het zijn samen met de verenigingen te zoeken naar de knelpunten die hun voortbestaan bedreigen. De precieze invulling zou hierbij aangepast kunnen worden. Vanuit deze stimulans zouden er verdere initiatieven vanuit de lokale bevolking kunnen ontstaan waarbij wij als overheid faciliterend zouden kunnen optreden.

In dit verband zou er ook nog eens gekeken kunnen worden naar revitalisering van de kleine kernen door het opzetten van buurtwinkels, waarin een kleine supermarkt en

financiële diensten gevestigd kunnen worden. Dit met steun van de overheid en vrijwilligers uit het dorp. Ook medische zorg zou erbij betrokken kunnen worden. Zie ook de initiatieven in het kader van de WMO (opzetten buurtbeheerbedrijf en ontmoetingscentra voor o.a. dagopvang, een gemeentelijk coördinatiepunt voor informatie en advies, een zorgkruispunt, een soort klein medisch centrum). Dit brengt allerlei mensen samen en scheidt zorg voor elkaar. Ik weet dat een dergelijk initiatief in Jabeek niet van de grond is gekomen, maar misschien was de tijd er toen nog niet rijp voor.

Het is nu wel tijd om het te hebben over het voornemen van het college om 1 miljoen te reserveren voor een brede school te Bingelbeek. U begrijpt dat wij daar niet voor zijn, omdat we 2/3 miljoen hiervan al anders besteed hebben. We blijven bij ons standpunt dat in Onderbanken maar plaats is voor twee BMV's. We onderschrijven daarbij ook nog steeds de conclusies van het gerenommeerde onderzoeksbureau M3V: zoek het in een schaa sprong. In dit verband kunnen we beter het onderzoek naar de toekomst van Onderbanken afwachten en op grond van de keuzes (landelijke gemeente of samen met Brunssum) dan de plaats van de onderwijslocaties gaan invullen. Intussen houden we scholen in Jabeek en Bingelrade in ere zoals ze momenteel functioneren.

Als we naar de leefbaarheid kijken betekent een brede school in Jabeek of Bingelrade dat Jabeek of Bingelrade het toch zonder onderwijsvoorziening moet doen. Bovendien komt hiermee de basisschoolvoorziening in Merkelbeek onder druk te staan. Bij deze reservering van 1 miljoen heeft PRO drie vragen. Het college concludeert schaa sprong is geen optie, dit op grond van twee gesprekken met de gemeente Schinnen en een gesprek met Innovo. *Waarom heeft u niet met Movare en Kindante gesproken? Een tweede vraag: waarom een bedrag van 1 miljoen?* Immers uit het rapport van M3V blijkt dat een brede school, locatie Gertrudis of de Spil 2.682.780 euro kost. Een derde vraag: *In hoeverre heeft het onderzoek onder de inwoners van Jabeek en Bingelrade mede deze conclusie bepaald? Zou u voor morgen de vraagstelling van het onderzoek en de uitkomsten op onze bankjes kunnen leggen?*

Awacs-basis volhardend bestrijden

Tot nu toe hebben we het gehad over de sociale leefbaarheid, we maken even een sprong naar de fysieke leefbaarheid.

De oplossing van de Awacs-overlast blijft een hoofdpunt voor PRO. In Nederland moeten we de politieke bestuurders in Den Haag blijven lastig vallen. Op grond van mijn lidmaatschap van de Awacs-commissie kan ik melden dat de ministeries van defensie en I&M niet al te slagvaardig opereren. Een reeks actiepunten is nog niet uitgevoerd: oppakken van de aanbevelingen van het RIVM belevingsonderzoek uit 2008; er is nog geen opzet voor vervolgonderzoek RIVM piekbelasting; de voortgangsrapportage is er nog steeds niet; deze was nodig voor de uitvoering van de TK moties over 35% reductie van geluidsoverlast in 2012. Zonder deze reductie zou een invliegverbod gaan gelden. *Vraag: wat gaan we doen als er op 1 januari 2012 niets met deze moties is gebeurd?* Waar de ministeries wel vaart achter zetten is het kappen en toppen van bomen. Zojuist komt vers van de pers het bericht: 'Defensie wil af van te hoge bomen AWACS-basis. Het rijk wil in de Schinveldse bossen te hoge bomen kortwieken omdat ze een risico vormen voor Awacs-radarvliegtuigen die van

en naar de Navo-basis in het Duitse Geilenkirchen vliegen. Het kabinet wil daarover op korte termijn afspraken maken met de gemeente Onderbanken.' De natuur van Schinveld wordt langzaam aangevreten, in het zuiden door de buitenring, in het oosten door Awacs. Het zou PRO wat waard zijn als we gezamenlijk tot een motie zouden kunnen komen, waarin zowel het talmen van de ministeries als het kortwieken van bomen wordt afgekeurd.

Verminderen van overlast is meegenomen. Maar uiteindelijk blijft PRO toch van mening dat sluiting van de basis het einddoel moet zijn. In dit verband moeten we alle opties open houden en niet alleen inzetten op een zogenaamde diplomatieke aanpak. *Zijn er al vorderingen te melden van introductie van het Etil-onderzoek in Duitsland?*

Authentieke elementen in de leefomgeving

Er worden gelden gereserveerd voor het terugbrengen van authentieke elementen in de leefomgeving. Genoemd worden de waterbeleving op de Douve en in het Puthuisje te Bingelrade. Oké. Wij zouden nog enkele suggesties willen doen: een pottebakkersoven in Schinveld en kersenbomen (hoogstam) in Bingelrade. Bijzondere aandacht zouden we willen vragen voor het kerkje van Merkelbeek. Bij de herindeling van 1982 is het aan Brunssum toebedeeld, voorwaar een kapitale historische blunder. De ziel van Merkelbeek aan Brunssum verkocht. Intussen staat het kerkje te verpieteren, geen restauratie te bekennen. Ik begrijp dat het een zaak van de gemeente Brunssum is, *maar kunnen we toch niet op een of andere manier een handje helpen?*

4. Slot

Laat ik de financiële gevolgen van mijn betoog nog eens samenvatten. Er mag structureel geld bij voor knelpunten in het leerlingenvervoer. De incidentele voorziening van 1 miljoen voor de brede school in Bingelrade/Jabeek hebben we als volgt herbested: 1/3 miljoen voor opvang van bezuinigingen op de onderkant van de arbeidsmarkt en 1/3 miljoen voor verhoging subsidies van de verenigingen. Blijft over 1/3 miljoen. We hebben zelf en her en der een aantal wensen geformuleerd en willen ook goed luisteren naar de ideeën van andere partijen. We stellen ons voor dat we dit 1/3 miljoen bestemmen in tweede termijn. Over de belastingdruk nog een woord. Deze stijgt 'slechts' met 1.1%. Dit is lager dan de inflatiecorrectie. Maar de OZB-verhoging volgt wel de inflatiecorrectie met 2.2%. Misschien dat hier nog eens naar gekeken kan worden. Een verlaging naar 1.1% zou wel een structureel gat van 12.500 euro betekenen.

Laten we onze zegeningen tellen en blij zijn met een reeks verstandige keuzes van het college. Hopelijk zal onze eigen zorg voor de sociaal zwakkeren nog weerklank kunnen vinden bij de andere partijen. Het belangrijkste twistpunt lijkt mij de derde brede school te zijn. PRO meent dat de verhoging van subsidies aan alle verenigingen meer bijdraagt aan de leefbaarheid dan een derde brede school. Hopelijk is het geen prestigeprojekt van de wethouder. Daarvan weten we dat zoiets met argumenten niet meer te bestrijden valt.

Dank voor uw aandacht.